

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії України і методики викладання історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТУРИСТИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма «Історія та археологія»
Спеціальність 032 Історія та археологія
Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні
кафедри історії України і методики
викладання історії
протокол № 2 від 1 вересня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Туристичне краєзнавство
Викладач	Королько Андрій Зіновійович
Контактний телефон викладача	0342-59-60-06
E-mail викладача	andrii.korolko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Середа 15.00 год.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>«Туристичне краєзнавство» є вибірковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття освітнього рівня бакалавра з галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 032 «Історія та археологія». Курс дозволить розширити знання про важливі проблеми з туристичного краєзнавства та його організації, упорядкує знання студентів – майбутніх істориків, археологів про організаційні форми і основні напрями туристично-краєзнавчої праці. Його предметом є організаційна й методична діяльність історика – організатора туристично-краєзнавчої роботи. Сплеск краєзнавчих досліджень останнім часом призвів до того, що краєзнавство посіло належне місце в системі освіти, зокрема, в закладах освіти України. Елементи краєзнавства входять до всіх частин навчальних планів, а краєзнавчий матеріал знаходить місце у викладанні української мови, літератури, географії, історії тощо. Це і не дивно, тому що «сучасне краєзнавство є багатоплановою дисципліною. Це і народне пізнання свого краю, і наукове комплексне його дослідження, і практичний громадський рух. У закладах вищої освіти України до краєзнавства залучаються різні наукові дисципліни – географія, економічні науки, історія, етнографія, мистецтвознавство, музеєзнавство. Програма включає відомості, що поглиблюють і доповнюють зміст навчальних предметів з туристичного краєзнавства, історичної географії та картографії, етнографії, ономастики, топоніміки, соціології, тощо, які репродукуються у теоретичній і практичній підготовці історика, який займається туристсько-краєзнавчою роботою. Курс «Туристичне краєзнавство» – це ще сходинок до пізнання студентами рідного краю, реалізації інтересів у вивченні навколишнього середовища та історико-культурного надбання України, формування краєзнавчих знань, умінь і навичок засобами студентської і позастудентської освіти, яку слід молодим людям через певний час, після закінчення закладу вищої освіти, маючи базову вищу історичну освіту, екстраполювати в туристично-краєзнавчий простір.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою вивчення дисципліни є: сформувати у студентів системи знань про складові туристично-рекреаційного потенціалу краю – пам'ятки природи, історії і культури, природні рекреаційні ресурси, ступінь їх освоєння і характер експлуатації, музеї та інші об'єкти туристичної інфраструктури, а також різноманітні аспекти розвитку туристичного руху в краї; засвоєння і поглиблення теоретичних та практичних знань, умінь і навичок студентів з організації туристично-краєзнавчої, екскурсійної, музейної, пам'яткоохоронної роботи у</p>	

зкладах освіти, екскурсійних бюро, громадських закладах тощо; здатність проведення екскурсій і занять в туристично-краєзнавчій, історико-краєзнавчій, екскурсійній сфері; формування загальних, спеціальних, професійних компетентностей, достатніх для ефективного розв'язування стандартних і нестандартних комплексних задач у професійній діяльності. Така підготовка не просто бажана, вона необхідна і витікає з нормативних вимог до організації освітньо-виховного процесу, безперервної історичної освіти в Україні.

Основні цілі вивчення дисципліни – ознайомити студентів з особливостями історичного та просторово-територіального устрою регіону і відомостями про туристичні ресурси краю та їхню галузеву специфіку, класифікувати факти і явища, які визначають епоху з туристської-краєзнавчої діяльності, визначати сутність та теоретико-методологічні засади туристичного краєзнавства, організації туристично-краєзнавчої діяльності в Україні, чітко формулювати обґрунтовану думку, конкретизувати зміст основних понять і термінів. Переосмислити стан розвитку сучасної української науки у сфері туристики, оскільки сьогодні відбувається нагромадження нових знань, пов'язаних зі стрімким розвитком туризму в Україні.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Пропонована дисципліна покликана розвинути наступні компетентності:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми історії та археології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій і методів гуманітарних та соціальних наук та характеризується комплексністю і невизначеністю умов;

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1 – здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК 2 – здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

ЗК 6 – здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК 8 – здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 1 – усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності;

СК 5 – здатність відшуковувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.);

СК 6 – здатність використовувати різні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також сучасні інформаційні технології для обробки історичних даних;

СК 7 – здатність використовувати фахові знання та професійні навички для виявлення, охорони та популяризації історико-культурної спадщини;

СК 10 – здатність вільно оперувати спеціальною термінологією;

Програмні результати навчання студента.

ПРН 1 – знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії

людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему;

ПРН 2 – розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності;

ПРН 4 – володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі;

ПРН 6 – виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії;

ПРН 9 – мати навички організації практичного вирішення питань історичної пам'яті та охорони матеріальної й нематеріальної культурної спадщини України;

ПРН 10 – застосовувати сучасні методики у процесі популяризації історії та археології, а також здійсненні різних видів діяльності;

ПРН 13 – розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

лекції	12
семінарські заняття	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
7-й семестр	032 Історія та археологія	4	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість год.		
	лекції	семінарські заняття	самостійна робота
Тема 1. Туристичне краєзнавство України: теоретико-методологічні засади.	2	2	6
Тема 2. Туристично-краєзнавча діяльність у світі: етапи розвитку та історія (до кінця XVII ст.).	2	2	6
Тема 3. Туристичне краєзнавство у світі в XVII – на початку XXI ст.	2	2	6
Тема 4. Туристичне краєзнавство України від найдавніших часів до початку XX ст.	2	2	7
Тема 5. Туристично-краєзнавча діяльність на західноукраїнських землях у XIX – першій половині XX ст.	–	2	7
Тема 6. Розвиток туристичного краєзнавства в Україні у XX – першій чверті XXI ст.	2	2	7
Тема 7. Природні краєзнавчо-туристичні ресурси України.	1	2	7
Тема 8. Історико-культурні ресурси Прикарпаття.	1	2	7
Тема 9. Музеї Івано-Франківщини як складові частини	–	2	7

туристичного краєзнавства Прикарпаття.					
		ЗАГ:	12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни					
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Семестровий контроль рівня знань та успішності студентів відбувається у формі <i>заліку</i>. Підсумкова оцінка (максимум 100 балів) визначається як сума балів за поточний контроль знань (50 балів, перемножені на два).</p> <p>Підсумковий бал за поточний (і водночас, у підсумку, і семестровий) контроль знань складається із суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально – 10 балів), трьох тематичних тестових контрольних робіт (максимально – 30 балів) і виконання індивідуального завдання – підготовка і оформлення студентом (-кою) реєстру історико-архітектурних, археологічних і культурних пам'яток району/міста/містечка та розгорнутого паспорту однієї із пам'яток рідного села/містечка/міста (максимально – 10 балів) та в сукупності становить до 50 балів включно.</p>				
Вимоги до письмових робіт	<p>Написання тематичної тестової контрольної роботи, як правило, є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки.</p> <p>Тематична тестова контрольна робота включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 10 тестових питань (по 1 балу за кожне питання). <p>Приклади типового завдання для контрольної роботи, на основі питань, що розглядалися на лекційних і семінарських заняттях.</p> <p>Тематична тестова контрольна робота виконується в тестовій формі (10 тестів по одному балу за питання). Тести згенеровані на сайті дистанційного навчання на платформі d-learn на сторінці дисципліни.</p>				
Семінарські заняття	<p>У ході поточного контролю здійснюється усне та письмове опитування з тем, передбачених для семінарських занять. Водночас здійснюється контроль самостійної роботи відповідно до визначеної тематики.</p> <p>Оцінювання знань та науково-пошукової роботи студентів на семінарських заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою.</p> <p>На семінарському занятті діє такий принцип оцінювання:</p> <p>“5” балів – знання студента(ки) відмінні.</p> <p>Студент(ка) глибоко, ґрунтовно в деталях володіє теоретичними знаннями з курсу «Туристичне краєзнавство». Виявляє усвідомлені вміння і навички, необхідні для майбутньої роботи, вміє використовувати необхідну джерельну базу та історіографію, порівнювати, співставляти різні явища і процеси, давати вичерпний аналіз порушеної проблеми, володіє понятійно-категоріальним апаратом дослідження тощо. Володіє просторовою компетенцією, вмінням систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичний матеріал, історичним критичним мисленням, може використовувати сучасні інформаційно-технологічні ресурси в науковій діяльності, має синтетичне мислення, застосовує оптимальну стратегію науково-дослідницької роботи та ін. Керується у своїй роботі</p>				

моральними та етичними нормами, принципами академічної доброчесності.

“4” бали – знання студента(ки) добрі.

Студент(ка) має глибокі й повні знання програмного матеріалу, усвідомлені уміння і навички, здатен(на) щодо їх застосування на практиці; відповідь чітка і практично завершена. Володіє понятійним апаратом, вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичний матеріал, будує аргументацію на основі доказів. Вміє організовувати пошук, аналіз та інтерпретацію візуальних джерел, може використовувати сучасні інформаційно-технологічні ресурси в науковій діяльності, має певний рівень синтетичного мислення, застосовує оптимальну стратегію пізнавальної діяльності тощо. В основному, керується у своїй роботі моральними та етичними нормами, принципами академічної доброчесності. Однак допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності.

“3” бали – знання студента(ки) задовільні.

У студента(ки) є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу (в межах 50% і навіть більше), не здатен(на) повною мірою використати знання, уміння і навички на практиці; відповідь не чітка і надто спрощена. Посередньо знає історичну термінологію і володіє понятійним апаратом, не вміє до кінця систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати матеріал, переконливо аргументувати свою відповідь. Вміє організовувати пошук візуальних педагогічних джерел, але не може їх критично проаналізувати. В основному, керується у своїй роботі моральними та етичними нормами, принципами академічної доброчесності, однак, хоч і володіє більшою частиною фактичного матеріалу, викладає його не досить послідовно і логічно, не завжди може пояснити причинно-наслідкові зв'язки.

“2” бали – знання студента(ки) незадовільні.

У студента(ки) елементарні знання фактичного матеріалу (до 40%), відсутні уміння й навички, тому він (вона) не здатен(на) їх використовувати на практиці; відповідь не змістовна, в роботі є дуже суттєві помилки. Не ознайомлений(а) належним чином з методологією та організацією підготовки до семінарських занять та не вміє їх використовувати під час відповіді на запитання. Практично не вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати джерела з візуальної історії. Не володіє історичним критичним мисленням, аналізом і синтезом, відсутня об'єктивна і неупереджена аргументація, самооцінка й оцінка інших. Не вміє організовувати пошук візуальних педагогічних джерел, не може їх критично проаналізувати. Не використовує на належному рівні сучасні

	<p>інформаційно-технологічні ресурси та інноваційні технології в науковій діяльності.</p> <p>На семінарських заняттях студенту виставляється оцінка за національною (п'ятибальною) шкалою, що є середнім арифметичним усіх отриманих оцінок, що додаються, <i>наприклад</i>, $4 + 5 + 4$, в сумі вийде 13, поділивши на три (кількість оцінок), вийде 4,33, тобто “добре”. Ця сума в 5-бальній шкалі переводиться в традиційну 15-бальну систему шляхом множення цієї цифри на чотири і заокруглення за елементарними правилами математики, в даному випадку вийде 17).</p>										
Індивідуальна робота	Студент виконує індивідуальне завдання – підготовка і оформлення студентом (-кою) реєстру історико-архітектурних, археологічних і культурних пам'яток району/міста/містечка та розгорнутого паспорту однієї із пам'яток рідного села/містечка/міста – 10–12 сторінок.										
Умови допуску до підсумкового контролю	Форма і терміни підсумкового контролю визначаються навчальним планом. Студент(-ка) допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» та набору 25 і більше балів.										
Підсумковий контроль	<p>Форма підсумкового контролю – залік.</p> <p>Розподіл балів</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Завдання</th> <th>Кількість балів</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Дві оцінки на семінарських заняттях</td> <td>$5 \times 2 = 10$ балів</td> </tr> <tr> <td>Три тематичні тестові контрольні роботи</td> <td>$10 \times 3 = 30$ балів</td> </tr> <tr> <td>Індивідуальна робота № 1</td> <td>10 балів</td> </tr> <tr> <td>Разом:</td> <td>$50 \times 2 = 100$ балів</td> </tr> </tbody> </table>	Завдання	Кількість балів	Дві оцінки на семінарських заняттях	$5 \times 2 = 10$ балів	Три тематичні тестові контрольні роботи	$10 \times 3 = 30$ балів	Індивідуальна робота № 1	10 балів	Разом:	$50 \times 2 = 100$ балів
Завдання	Кількість балів										
Дві оцінки на семінарських заняттях	$5 \times 2 = 10$ балів										
Три тематичні тестові контрольні роботи	$10 \times 3 = 30$ балів										
Індивідуальна робота № 1	10 балів										
Разом:	$50 \times 2 = 100$ балів										
7. Політика навчальної дисципліни											
<p><i>Контрольні письмові роботи</i>, як правило, виконуються студентами після почергово проведених трьох семінарських занять.</p> <p><i>Індивідуальні проекти (завдання)</i> виконується один: підготовка і оформлення студентом (-кою) реєстру історико-архітектурних, археологічних і культурних пам'яток району/міста/містечка та розгорнутого паспорту однієї із пам'яток рідного села/містечка/міста – 10 балів.</p> <p>Академічна доброчесність:</p> <p>У Прикарпатському університеті навчальний процес побудований на основі дотримання принципів академічної доброчесності, прозорості та законності роботи. Як викладач, так і студент (-ка), повинні дотримуватися Положення про запобігання академічному плагіату (http://surl.li/dztjc), Положення про запобігання академічного плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти (http://surl.li/evnhu), Кодексу честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (http://surl.li/eonvn).</p> <p>У випадку запозичених робіт, відсутності посилань на використані джерела, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) викладач виставляє негативну оцінку та пропонує студентові повторно виконати необхідний вид роботи.</p>											

Відвідування занять та активна участь у роботі семінарів є обов'язковою умовою успішного складання заліку з пропонованого курсу. Участь у семінарських заняттях може проходити в таких формах: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії тощо.

За умови відсутності студента(-ки) на лекції чи семінарському занятті без поважних причин (довідки, виданої лікарською установою, заяви, підписаної в деканаті і т. п.), отримання негативної оцінки або невчасного виконання студентами індивідуальних робіт у визначений день (як правило, в середу о 15.00–16.00 год.) має відбутися відпрацювання. Політика курсу передбачає Perezдачу усіх невиконаних завдань у встановлений термін. Пропущене заняття студент(ка) може «відпрацювати» у формі, визначеній викладачем та кафедрою. Як правило, «відпрацювання» проходить в усній формі, шляхом вирішення тестових завдань на сайті дистанційного навчання тощо.

Неформальна освіта: Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Аніпко Н. П. Військово-історичний туризм в середньовічних замках та фортецях України // Науковий вісник Чернівецького ун-ту. Сер. «Географія». – 2015. – Вип. 744–745. – С. 83–85.
2. Артiшевський А. Деякі аспекти збереження і використання пам'яток старовини // Сучасні проблеми дослідження, реставрації та збереження культурної спадщини. – 2007. – Вип. 4. – С. 392–395.
3. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методики аналізу, термінологія, районування: Монографія. – Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. – 395 с.
4. Білецька І. М. Сучасний стан та перспективи розвитку замкового туризму в Україні // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. – 2011. – № 31. – С. 104–112.
5. Вацеба О. Нарис з історії західноукраїнського спортивного руху. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1997. – 233 с.
6. Географічна енциклопедія України: У 3-х тт. – К.: Українська енциклопедія імені М.П.Бажана, 1993.
7. Жукова О. В. Музеефікація замкових комплексів України як один з засобів їх збереження // Археометрія та охорона історико-культурної спадщини. – 2004. – URL: <http://www.myslenedrevo.com.ua/studies/arox/2004/zhukova.html>
8. Жукова О. В. Окремі аспекти організації збереження пам'яток фортифікаційного будівництва в Україні // Вісник Харківської державної академії культури. – 2007. – Вип. 20. – С. 33–40.
9. Зінченко В. А. Молодіжний міжнародний туризм в Україні (70-80-ті роки ХХ ст.). – К.: Інститут історії України НАН України, 2002. – 58 с.
10. Кифяк В. Організація туристичної діяльності в Україні. – Чернівці: Книги – ХХІ, 2003. – 300 с.
11. Королько А. Історико-краєзнавча робота у закладі вищої освіти як складова частина популяризації вивчення історії Прикарпаття // Історико-краєзнавча діяльність у закладах освіти: проблеми і перспективи. Збірник тез доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Івано-Франківськ, 22 квітня 2021 р. / За наук. ред. М. Ю. Косила і А. З. Королька. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2022. С. 15–22. URL: <https://kiu.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/56/2022/12/Матеріали-збірника-конференції-Історико-краєзнавча-діяльність-у-закладах-освіти.-2022.-Ред.-№2.pdf>
12. Курортні ресурси України / Під ред. проф. М. В. Лободи. – К.: Укр. профоздоровниця; Тамед, 1999.
13. Лисий І. О. Пам'ятки фортифікаційного будівництва: проблеми етнотуристичного використання // Карпатський край. – 2014. – № 2 (5). – С. 159–164.
14. Луцький Я. Краєзнавчо-туристичний рух у молодіжних товариствах Галичини (20-30 рр. ХХ ст.) // Вісник Прикарпатського університету імені Василя Стефаника. Серія «Історія». – Івано-Франківськ: «Плай», 2001. – Вип. 4–5. – С. 100–106.

15. Луцький Я. З історії туристично-краєзнавчої роботи в «Пласті» (1911-1930 рр.). – Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 1998. – 80 с.
16. Маланюк Т. З. Пам'ятки оборонного будівництва Івано-Франківщини як об'єкти туризму // Краєзнавець Прикарпаття. – 2011. – № 17. – С. 42–44.
17. Науменко Г. П. Проблеми розвитку внутрішнього туризму в Україні / Внутрішній туризм в Україні: окремі аспекти. – К., 2002. – 160 с. – С. 5–13.
18. Науменко Г. П., Грибанова С. В., Дорошко О. П. та ін. Національна система туристсько-екскурсійних маршрутів «Намисто Славутича». – К., 1998. – 401 с.
19. Пам'ятки архітектури і містобудування України: Довід. Держресстру національного культурного надбання / В.В.Вечерський, О.М.Годованок, Є.В.Тиманович та ін.; за ред. А.П. Мардера, В.В. Вечерського. – К. : Техніка, 2000. – 664 с.
20. Панкова Є. В. Туристичне краєзнавство: Навчальний посібник. – К. : «Альтерпрес», 2003. – 352 с.
21. Петранівський В. Туристичне краєзнавство. Навчальний посібник / В. Петранівський, М. Рутинський. – К., 2006. – 575 с.
22. Прикарпаття: спадщина віків: Пам'ятки природи, історії, культури, етнографії / ред. М. Кугутяк ; ПНУ ім. В. Стефаника. – Львів : Манускрипт-Львів, 2006. – 567 с.
23. Рутинський М. Й. Географія туризму України: навчально-методичний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 160 с.
24. Сіреджук П. Фортифікації Галицької Гуцульщини // Карпати: Людина. Етнос. Цивілізація. 2010. – № 2. – С. 197–204.
25. Томенчук Б., Кугутяк М. Городища і замки Галицької Гуцульщини. Матеріали дослідження 2006–2010 рр. // Всеукраїнський науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис «Галичина». – 2010. – № 17.– С. 29–57.
26. Федорченко В. К., Дьорова Т. А. Історія туризму в Україні. Навчальний посібник. – К. : Вища шк., 2002.
27. Федорченко В. К., Костюкова О. М., Дьорова Т. А., Олексійко М. М. Історія екскурсійної діяльності в Україні: Навч. посібник. – К., Кондор. – 2004. – 116 с.
28. Харитон В. Я. Замки Галицької землі. З історії фортифікаційного будівництва на Прикарпатті в XIV–XVIII ст. – Івано-Франківськ : Бібліотека газети «Вперед», 1997. – 56 с.
29. Adamczyk J. L. Fortyfikacje stałe na polskim przedmurzu od połowy XV do końca XVII wieku : monografie. – Kielce : Wydawnictwo Politechniki Świętokrzyskiej, 2004. – 250 s.
30. Polak T. Zamki na kresach. Białoruś, Litwa, Ukraina. – Warszawa : Pagina, 1997. – 223 s.
31. Zabytki województwa stanisławowskiego. Wykaz z lat 1920–1929 (opracowany przez pracowników lwowskiego okręgu konserwatorskiego) / red. R. Brykowski, G. Ruszczyk. – Warszawa, 1998. – 138 s.

Викладач

Доцент кафедри історії України і методики викладання історії Королько А. З.